युयुधे मायया दैत्यः शीघ्रकारी च भारत । न चैनं ददृशुः सर्व्वे सर्व्वशस्त्रविशारदाः । ८१४५
यदा तु नैवापश्यन्तं तदा विल्वोदकेश्वरं । दध्यौ देवं हृषीकेशः प्रमथानां गणेश्वरं ।
ततस्ते ददृशुः सर्व्वे प्रभावादतितेजसः । विल्वोदकेश्वरस्याशु निकुम्भं मायिनाम्वरं ।
कैलासशिखराकारं ग्रसन्तमिव धिष्ठितं । आक्षयन्तं रणे कृष्णं वैरिणं ज्ञातिनाशनं ।
सज्यगाण्डीव एवाथ पार्थस्तस्य रथेषुभिः । परिघञ्चैव गात्रेषु विव्याधैनमयासकृत् ।
ते बाणास्तस्य गात्रेषु परिघे च जनाधिप । भग्नाः शिलाशिताः सर्व्वे निपेतुः कुञ्चिताः क्षितौ । ८१५०
विफलानस्त्रयुक्तांस्तान्दृष्ट्वा बाणान्धनञ्जयः । पप्रच्छ केशवं वीरः किमेतदिति भारत ।
पर्व्वतानपि भिन्दन्ति मम वज्रोपमाः शराः । किमिदं देवकीपुत्र विस्मयोऽत्र महान्मम ।
तमुवाच ततः कृष्णः प्रहसन्निव भारत । महद्भूतं निकुम्भोऽयं कौन्तेय शृणु विस्तरं ।
पुरा गन्धोत्तरकुरूंस्तपश्चक्रे महाबलः । शतं वर्षसहस्राणां देवशत्रुर्दुरासदः ।
अथैनं च्छन्दयामास वरेण भगवान् हरः । स वव्रे त्रीणि रूपाणि न वध्यानि सुरासुरैः । ८१५५
तमुवाच महादेवो भगवान् वृषभध्वजः । मम वा ब्राह्मणानाम्वा विष्णोर्व्वा ऽप्रियमाचरन् ।
भविष्यसि हरेर्वध्यो न त्वन्यस्य महासुर । ब्रह्मणोऽहञ्च विष्णुश्च विप्रा नः परमा गतिः ।
स एष सर्व्वशस्त्राणामवध्यः पाण्डुनन्दन । त्रिदेहोऽतिप्रमाथी च वरदत्तश्च दानवः ।
भानुमत्याऽपहरणे देहोऽस्यैको हतो मया । अवध्यं षट्पुरं देहमिदमस्य दुरात्मनः ।
दितिं शुश्रूषति त्वेको देहोऽस्य तपसाऽन्वितः । अन्यस्तु देहो घोरोऽस्य येनावसति षट्पुरं । ८१६०
एतत्ते सर्व्वमाख्यातं निकुम्भचरितं मया । त्वरयास्य वधे वीर कथा पश्चाद्भविष्यति ।
तयोः कथयतोरेवं कृष्णयोरसुरस्तदा । गुहां षट्पुरसंज्ञां तां विवेश रणदुर्ज्जयः ।
अन्विष्य तस्य भगवान् विवेश मधुसूदनः । तां षट्पुरगुहां घोरां दुर्द्धर्षां कुरुनन्दन ।
चन्द्रसूर्य्यप्रभाहीनां ज्वलन्तीं स्वेन तेजसा । सुखदुःखोष्णशीतानि प्रयच्छन्तीं यथेप्सितं ।
तत्र प्रविश्य भगवानपश्यत्तान् जनाधिपान् । युयुधे सह घोरेण निकुम्भेन जनाधिप । ८१६५
कृष्णस्यानुप्रविष्टास्तु बलाद्या यादवास्तथा । प्रविष्टाश्च तथा सर्व्वे पाण्डवाश्च महात्मनः ।
सभेतास्तु प्रविष्टास्ते कृष्णस्यानुमतेन वै । युयुधे स तु कृष्णेन रौक्मिणेयः प्रचोदितः ।
आनयद्यादवान् सर्व्वान् यानयं बान्धवान् पुरा । ते मुक्ता रौक्मिणेयेन प्राप्ता यत्र जनार्द्दनः ।
प्रहृष्टमनसः सर्व्वे निकुम्भवधकाङ्क्षिणः । राजानो वीर मुञ्चेति पुनः काममयाब्रवीत् ।
मुमोच चाथ तान् वीरान् रौक्मिणेयः प्रतापवान् । अधोमुखमुखाः सर्व्वे बद्धमौना नराधिपाः । ८१७०
लज्जयाऽभिप्लुता वीरास्तस्युर्नष्टश्रियस्तदा । निकुम्भमपि गोविन्दः प्रयतन्तं जयम्प्रति ।
बोधयामास भगवान् घोरमात्मरिपुं हरिः । परिघेणाहतः कृष्णो निकुम्भेन भृशं विभो ।
गदया चापि कृष्णेन निकुम्भस्ताडितो भृशं । तावुभौ मोहमापन्नौ सुप्रहारहतौ तदा ।
ततः प्रर्य्यायतान् दृष्ट्वा पाण्डवांश्चाथ यादवान् । जेपुर्मुनिगणास्तत्र कृष्णस्य हितकाम्यया ।